

**‘ÂLÎ B. OSMÂN EL-OŞÎ’NİN (ö. 575/1179?) EL-EMÂLÎ İSİMLİ
MANZUM RİSALESİ VE TÜRKÇE’YE ÇEVİRİSİ**

M. Sadi ÇÖGENLİ ()*

Özet

Bu çalışmada Ali b. Osman el-Oşî’nin, daha çok el-Emâlî diye adlandırılan ve İslam akaidinin temel konularını işleyen kasidesi ele alınıp Türkçe’ye çevirisi sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *el-Emâlî, Osman el-Oşî*

Ali Ibn Osman al Oshy’s Epistel al-Emali and its Turkish Translation

Abstract

In this study, Ali b. Osman al-Oshy’s qasidah, mostly known as al-Emali and dealing with the basic tenets of Islamic faith, is analyzed and its Turkish translation is given.

Key Words: *al-Emali, Osman al Oshy*

*) Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Öğretim Üyesi.

Giriş

el-Oşî nisbesinden günümüzde Kırgızistan sınırları içinde bulunan Oş şehrinde dünyaya geldiği anlaşılan 'Alî b. Osmân isimli bilgin tarafından kaleme alınan ve çeşitli isimlerle anılan, ancak müellifi tarafından 'el-Emâlî' diye adlandırılan ve daha çok bu isimle tanınan manzume, yazma ve basma nüshaların bazılarında altmış beş, bazılarında ise altmış yedi beyit olarak Aruz'un Vafir bahri ile nazmedilmiştir.

Manzumesine 'tevhid' konusunu içeren bir beyitle başlayan ve İslâm akaidinin temel konularını işleyen müellif, bu manzumede ehl-i sünnete muhalif görüşler ileri süren fırkalara karşı da sarih veya zımnî tenkitler yöneltmiştir.

Bilhassa manzum, sade ve kolay anlaşılır olması, özlü bilgi vermesi, öğrenim ve ezberlenme açısından kolaylık sağlaması nedeniyle önem arzeden bu Mâtürîdî akâid risalesi, medreselerin başlangıç sınıflarında okutulan ve ezberletilen akâid metinleri arasında¹ çok rağbet görmüş, pek çok defa istinsah edilmiş, şerh ve tercüme olarak üzerinde birçok çalışma yapılmıştır.

Okuyuculara sunmaya çalıştığımız bu manzumenin metin tesbitinde, en meşhur Arapça şerhlerinden 'Atî el-Kârî (ö. 1014/1605) tarafından kaleme alınan 'Dav'u'l-me'âli fî şerhi Bed'i'l-emâlî' ile Mütercim Âsım (ö. 1235/1819) tarafından kaleme alınarak III. Selim'e ithaf edilen ve Türkçe şerhler arasında çok rağbet gören 'Merâhu'l-me'âli fî şerhi'l-Emâlî' isimli eserler esas alınmıştır. Arapça şerh altmış yedi beyti, Türkçe şerh ise altmış beş beyti ihtiva etmektedir. Türkçeye çevirdiğimiz bu çalışmanın metnini her iki şerhte geçen beyitleri almak suretiyle oluşturduk. Bundan dolayı beyit sayısı altmış sekize yükselmiş oldu. Ancak manzumede bulunan 61. beyit, 'Alî el-Kârî'nin şerhinde; 50, 55 ve 62. beyitler de Mütercim Âsım'ın şerhinde bulunmamaktadır. Dolayısıyla Arapça şerh 67 beyti, Türkçe şerh ise 65 beyti içermektedir².

A. Kasidenin Arapçası:

1- يَقُولُ الْعَبْدُ فِي بَدءِ الْأَمَالِي	لِتَوْحِيدِ بِنْتِظْمِ كَاللَّلَالِي
2- إِلَهَ الْخَلْقِ مَوْلَانَا قَدِيمٌ	وَمَوْصُوفٌ بِأَوْصَافِ الْكَمَالِ
3- هُوَ الْحَيُّ الْمُدَبِّرُ كُلِّ أَمْرٍ	هُوَ الْحَقُّ الْمُقَدَّرُ ذُو الْجَلَالِ
4- مُرِيدُ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ الْقَبِيحِ	وَلَكِنْ لَيْسَ يَرْضَى بِالْمُحَالِ
5- صِفَاتُ اللَّهِ لَيْسَتْ عَيْنَ ذَاتِ	وَلَا غَيْرًا سِوَاهُ ذَا الْفِصَالِ
6- صِفَاتُ الذَّاتِ وَالْأَفْعَالِ طُرًّا	قَدِيمَاتٌ مَصُونَاتُ الزَّوَالِ

1) Bir çok alim tarafından hazırlanan bu metinler, tarafımdan neşre hazırlanmıştır.

2) Bu manzume hakkında geniş bilgi için bkz.: Özervarlı, M. Sait, "el-Emâlî" Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, I-XXVIII, 1988-sürüyor, İstanbul, XI, 73-75.

- 7- نُسِمِي اللَّهِ شَيْئًا لَا كَأَلْمَانِيَاءِ وَذَاتًا عَنْ جِهَاتِ السُّتِّ خَالِ
لَدِي أَهْلِ الْبَصِيرَةِ خَيْرَ آتٍ
وَلَا كُلَّ وَبَعْضٍ ذُو الْاِسْتِمَالِ
بِلَا وَصْفِ الْعَجْرِيِّ يَا ابْنَ خَالِ
كَلَامَ الرَّبِّ عَنْ جَنَسِ الْقَالِ
بِلَا وَصْفِ التَّمَكُّنِ وَاتِّصَالِ
فَضْنٍ عَنْ ذَاكَ اصْطِنَافِ الْأَهَالِ
وَ اِخْوَالٍ وَ اَزْمَانٍ بِسَحَالِ
وَأَوْلَادٍ إِسَاتٍ أَوْ رِجَالِ
تَفَرَّدَ ذُو الْاِحْتِلَالِ وَ ذُو الْمَعَالِي
فِيخْرِجِيهِمْ عَلَيَّ وَفِي الْاِخْتِصَالِ
وَلِلْكَفَّارِ إِذْرَاكَ التَّكَاثُلِ
وَ لَا أَفْلَهُمَا أَهْلُ الْاِنْتِقَالِ
وَ إِذْرَاكَ وَضَرْبٍ مِنْ مِثَالِ
فِيَا خُسْرَانَ أَهْلِ الْاِخْتِرَالِ
عَلَيَّ الْاِهْدَائِي الْمَقْدَسِ ذُو الْعَالِي
وَ اَمْسَاكَ كِرَامِ بِالْاَسْرَالِ
بَيْتِي هَاهُنَا مِيَّ ذِي جِمَالِ
وَ تَاجِ الْاَصْفِيَاءِ بِلَا اِخْتِلَالِ
إِلَيَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ اِرْتِحَالِ
فَفِيهِ نَصٌّ اِخْتِيَارِ عَوَالِي
عَنْ اَلْمَعْيَانِ عَمْدًا وَ اَلْمَوَازِلِ
وَ لَا عَيْدًا وَ شَيْخُصْنُ ذُو الْاِفْتِعَالِ
- 8- وَ اَيَسَّ الْاِسْمُ عَمْرًا لِلْمَسْمِي
وَ مَا اِنْ جَوْهَرٌ رَيْي وَ جِسْمٌ
10- وَ فِي الْاَذْقَانِ حَقٌّ كَوْنٌ جَزْءُ
11- وَ مَا الْاَلْفَرَانُ مَخْلُوقًا تَعَالِي
12- وَ رَبُّ الْعَرْشِ فَوْقَ الْعَرْشِ لَكِنْ
13- وَ مَا التَّشْبِيهُ لِلرَّحْمَانِ وَجْهًا
14- وَ لَا يَمَعْنِي عَلَيَّ الْاَلْيَانِ وَقْتُ
15- وَ مَسْتَعْنِي اَلِهِي عَنْ نِسَاءِ
16- كَلَّا عَنْ كُلِّ ذِي عَوْنٍ وَ نَصْرٍ
17- يَمِيْتُ الْاَخْلُقَ قَهْرًا ثُمَّ يَحْيِي
18- لَأَهْلِ الْاَخْيَرِ جَنَاتٍ وَبِعِصْمِي
19- وَ لَا يَفْتِي اَلْبَحِيْمُ وَ لَا اَلْجِنَانُ
20- يَرَاةَ الْمُؤْمِنِيْنَ بِعَمْرِ كَيْفِ
21- فَيَسْتَوِنُ التَّمِيْمَ اِذَا رَاوَةَ
22- وَ مَا اِنْ فَعَلَ اَصْلَحَ ذُو الْاِفْرَاضِ
23- وَ فَرَضَ لِاَرْبَعٍ تَصَدِيْقُ رَسُلِ
24- وَ حَتْمِ الرُّسُلِ بِالصَّدْرِ الْمَعْلِي
25- اِمَامِ الْاَلْيَسَاءِ بِلَا اِخْتِلَافِ
26- وَ تَبَاقِ شَرْعُهُ فِي كُلِّ وَقْتِ
27- وَ حَقِّ اَمْرِ مِفْرَاجِ وَ صِدْقِ
28- وَ اِنَّ الْاَلْيَسَاءَ لَكْفِي اَمَانِ
29- وَ مَا كَانَتْ بِيَا قَطُّ اَلْسِي

- 30- وَ ذُو الْقَرْئَيْنِ لَمْ يُعْرَفْ نَبِيًّا
كَذَا لُقْمَانَ فَاخَذَ عَنْ جِدَالِ
- 31- وَعِيسَى سَوْفَ يَأْتِي ثُمَّ يَتَوَى
لِدَجَالِ شَقِيٍّ ذِي خَبَالِ
- 32- كَرَامَاتُ الْوَلِيِّ بَدَارٌ دُنْيَا
لَهَا كَوْنٌ فَهَمُّ أَهْلِ التَّوَالِ
- 33- وَلَمْ يَفْضَلْ وَلِيٌّ قَطُّ دَهْرًا
نَبِيًّا أَوْ رَسُولًا فِي انْتِحَالِ
- 34- وَاللَّصْدِيقِ رُجْهَانَ جَلِيًّا
عَلَى الْأَصْحَابِ مِنْ غَيْرِ احْتِمَالِ
- 35- وَلِلْفَارُوقِ رُجْحَانَ وَفَضْلٌ
عَلَى عُثْمَانَ ذِي التَّوْرَيْنِ عَالِي
- 36- وَ ذُو التَّوْرَيْنِ حَقًّا كَانَ خَيْرًا
مِنَ الْكِرَارِ فِي صَفِّ الْقِتَالِ
- 37- وَاللِّكْرَارِ فَضْلٌ بَعْدَ هَذَا
عَلَى الْأَغْيَارِ طُرًّا لَا تِبَالِ
- 38- وَاللَّصْدِيقَةَ الرَّجْحَانَ فَاغْلَمُ
عَلَى الزُّهْرَاءِ فِي بَعْضِ الْخِلَالِ
- 39- وَلَمْ يَلْعَنَ يَزِيدًا بَعْدَ مَوْتِ
سُوْيِ الْمَكْتَارِ فِي الْإِغْرَاءِ غَالِي
- 40- وَإِيمَانُ الْمُقَلِّدِ ذُو اعْتِبَارِ
بِأَنْوَاعِ الدَّلَائِلِ كَالْتِّصَالِ
- 41- وَمَا غَدْرٌ لَدِي عَقْلٍ بِجَهْلٍ
بِخِلَاقِ الْأَسَافِلِ وَالْأَعَالِي
- 42- وَمَا إِيْمَانُ شَخْصٍ حَالِ بِأَسِ
بِمُقْبُولِ لِفَقْدِ الْإِمْتِنَالِ
- 43- وَمَا أَفْعَالُ خَيْرٍ فِي الْحِسَابِ
مِنَ الْإِيْمَانِ مَفْرُوضِ الْوِصَالِ
- 44- وَلَا يَقْضِي بِكُفْرٍ وَارْتِدَادِ
بِعَهْرٍ أَوْ بِقَتْلِ وَاخْتِزَالِ
- 45- وَمَنْ يَنْوِ ارْتِدَادًا بَعْدَ دَهْرِ
يَصِرْ عَنْ دِينِ حَقِّ ذَا الْاِسْلَالِ
- 46- وَ لَفْظُ الْكُفْرِ مِنْ غَيْرِ اعْتِقَادِ
بَطْوَعِ رَدِّ دِينِ بِاغْتِفَالِ
- 47- وَلَا يُحْكَمُ بِكُفْرٍ حَالِ سَكْرٍ
بِمَا يَهْدِي وَيَلْعُو بِارْتِجَالِ

- 48- وَمَا الْمَعْدُومُ مَرِيئًا وَشَيْئًا
49- وَدُنْيَانَا حَدِيثٌ وَالْهُوْلَى
50- وَغَيْرَانَ الْمَكُونُ لَا كَشَيْئِي
51- وَإِنَّ السُّحْتَ رِزْقٌ مِثْلَ حَلٍّ
52- وَلِلدَّعَوَاتِ تَأْوِيلٌ بَلِيغٌ
53- وَفِي الْأَجْدَاثِ عَنْ تَوْحِيدِ رَبِّي
54- وَلِلْكَفَّارِ وَالْفُسَّاقِ بَعْضًا
55- دُخُولُ النَّاسِ فِي الْجَنَّاتِ فَضْلٌ
56- حِسَابُ النَّاسِ بَعْدَ الْبَعْثِ حَقٌّ
57- وَيُعْطَى الْكُتُبُ بَعْضًا حَوْيُمَتِّي
58- وَحَقٌّ وَزَنُّ أَعْمَالٍ وَجَرِيٌّ
59- وَمَرْجُوٌّ شَفَاعَةٌ أَهْلُ خَيْرٍ
60- وَذُو الْإِيمَانِ لَا يَبْقَى مُقِيمًا
61- وَمَا الْمَقْتُولُ مَقْطُوعًا عَلَيْهِ
62- وَلِلْجَنَّاتِ وَالْتَّيْرَانِ كَوْنٌ
63- لَقَدْ أَلْبَسْتُ لِلتَّوْحِيدِ نَظْمًا
64- يُسَلِّي الْقَلْبَ كَالْبِشْرِيِّ بَرُوحٍ
65- فَخَوْصُوا فِيهِ حِفْظًا وَاعْتِقَادًا
66- وَكُونُوا عَوْنُ هَذَا الْعَبْدِ ذَهْرًا
67- لَعَلَّ اللَّهَ يَغْفِرُوهُ بِفَضْلِ
68- وَإِنِّي الدَّهْرُ أَدْعُو كُنْهَ وَسُعِي
- لَفَقَهُ لَاحَ فِي يُمِّنِ الْهَلَالِ
عَدِيمِ الْكَوْنِ فَاسْمَعُ بِاجْتِدَالِ
مَعَ التَّكْوِينِ خُذْهُ لَا كَسِحَالِ
وَإِنْ يَكْرَهُ مَقَالِي كُلُّ قَالِي
وَقَدْ يَتَفِيهِ أَصْحَابُ الصَّلَالِ
سَيِّلِي كُلُّ شَخْصٍ بِالسُّوَالِ
عَذَابُ الْقَبْرِ مِنْ سُوءِ الْفِعَالِ
مِنَ الرَّحْمَانِ يَا أَهْلَ الْآمَالِ
فَكُونُوا بِالتَّحَرُّزِ عَنِ وَبَالِ
وَبَعْضًا لِحَوْظِهِرِ وَالشَّمَالِ
عَلَيَّ مَتْنِ الصَّرَاطِ بِلَا اهْتِبَالِ
لِأَصْحَابِ الْكِبَائِرِ كَالْجِبَالِ
بِشَوْمِ الذَّنْبِ فِي دَارِ اشْتِعَالِ
سِوَى ذَا عِنْدَ أَصْحَابِ الصَّلَالِ
عَالِيهَا مَرُّ أَحْوَالِ خِوَالِ
بَدِيعِ الشَّكْلِ كَالسَّحْرِ الْحَلَالِ
وَيُحْيِي الرُّوحَ كَالْمَاءِ الزَّلَالِ
تَنَالُوا جِنْسَ أَصْنَافِ الْمَنَالِ
بِذِكْرِ الْخَيْرِ فِي حَالِ اهْتِبَالِ
وَيُعْطِيهِ السَّعَادَةَ فِي الْمَالِ
لِمَنْ بِالْخَيْرِ يَوْمًا قَدْ دَعَالِي

B. Kasidenin Türkçe'ye çevirisi:

1- (Allah'ı) birlemek için inciler gibi (parlak olan) bir nazım ile yazının başlangıcında (bu) kul (Ali el-Oşi) der:

2- Mahlukatın ilahi (olan) Mevlamız, kadim (başlangıcı olmayan) ve kemal sıfatlarla muttasıftır.

3- O (Allah) diridir. Bütün işleri (planlayıp) yönetendir. O Hak'tır. (Her şeyi) takdir edendir. Azamet sahibidir.

4- (O Allah) hayır ve çirkin (olan) şerri irade eder. Ancak (küfür ve isyan gibi olması gereken) muhal(ı yapmağ)a razı olmaz.

5- Allah'ın sıfatları ne zatı(m)n aynı(sı) ve ne de zatından ayrı başkası değildir.

6- (Allah'ın) bütün zat ve fili sıfatları kadimdir. Yok olmaktan korunmuştur.

7- Allah'ı -diğer eşyalar gibi olmamak (kaydıyla- "şey" ve altı yönden münezzehtir olmak (kaydıyla da "zat" (kelimeleri) ile isimlendir(e bil)iriz.

8- Âl'in en hayırlısı basiret ehli (olan ehl-i sünnet) yanında, isim(ler onunla) isimlendirilen(ler)in başkası değil (aynısı)dır.

9- Rabbim ne cevher ve cisim ve ne de küll (bileşik) ve ba'z (parça grubun)a dahil (değil)dir.

10- Dayı oğlu! Bölünme niteliğinde olmayan (en küçük) parçanın varlığı zihinlerde sabittir.

11- Kur'an (Allah'ın zati ile kaim olup) mahluk (sonradan yaratılmış) değildir. Rabb'in kelamu söz cinsinden olmaktan yücedir.

12- Arşın sahibi (olan Allah) Arşın üstündedir. Ancak yer tutma ve bitişme niteliği olmaksızın.

13- Hiçbir şekilde Rahman (olan Allah) için (zat ve sıfat yönünden mahlukatına) benzetme (doğru) olmadı. (Öyle ise) sen Ehl-i sünneti bun(un gibi batıl inanış)lardan koru!

14- Deyyan (:Kıyamette herkesin cezasını verecek olan Allah) üzerine hiçbir şekilde vakit, haller (durumlar) ve zamanlar geçmez.

15- İlahım(ız olan Allah) kadınlar(ı), kız ve erkek çocuklar(ı olmak)dan müstağnidir.

16- Yine (O) bütün yardımcılarından da müstağnidir. Celal ve yücelik sahibi (olan Allah) tektir.

17- O (Allah) bütün yaratıkları zorunlu olarak öldürür sonra da diriltir ve özelliklerine uygun olarak onları cezalandırır.

18- İyilik ehli (olan müminler) için cennetler ve nimetler vardır. Kafirler için de cezaya (cehenneme) kavuşmak vardır.

19- Ne cehennem ne de cennetler yok olmazlar. Sakinleri de değişken değillerdir.

20- Müminler Allah'ı, keyfiyetsiz, (hakikatini) idrak (etmek)siz(in) ve bir örne(ğe benzeme)ksiz(in) görürler.

21- Allah'ı gördüklerinde nimetleri unuturlar. Ey Mutezililerin hüsrâmı (gelin halinizi bir görün)! (veya: Ey (insanlar) Mutezililerin hüsrâmı(ndan sakının)!

22- (Kulları hakkında) en uygun fiil(i yaratmak), yücelik sahibi, (noksan sıfatlardan) münezzehtir, (doğru yola) hidayet edici olan (Allah)a farz değildir.

23- Peygamberleri ve (bir takım) ihsan ile mükerrem melekleri tasdik etmek de gerekli bir farzdır.

24- Peygamberlerin sonuncusu -güzellik sahibi, Haşimi (kabilesinden) nebi (olan)-sadr-i mualla (şanı yücelerin evveli)dir.

25- (O) ihtilafsız peygamberlerin önderi, karşılık olmaksızın seçkinlerin tacı.

26- O'nun şeriatı, kıyamet gününe ve (bütün insanlar ahirete) irtal edene kadar, her zaman bakidir.

27- Miraç işi gerçek ve doğrudur. Çünkü o hususta yüce haberlerin nassı vardır.

28- Peygamberler kasten isyan ve (peygamberlik rütbesinden) azledilmekten de emniyet içindedirler.

29- Kadın, köle ve çirkin bir fiilde bulunan şahıs asla peygamber olmamıştır.

30- Zülkarneyn nebi olarak bilinmemektedir. Lokman da. Öyle ise (bunların peygamber oldukları hakkında) münakaşa yapmaktan sakın

31- İsa yakında gelecektir. Sonra o hile sahibi, şaki Deccal'ı helâk edecektir.

32- Dünya evinde velinin kerametleri (hak ve) sabittir. Çünkü onlar (Allah'ın özel) lütf(un)a ehildirler.

33- Hiçbir veli, hiçbir zaman derece bakımından, nebi ve resulden üstün olmadı.

34- (Ebu Bekir) Sıddik'in ashab üzerine - (başka) bir ihtimal olmaksızın- açık bir üstünlüğü vardır.

35- (Ömer) el-Faruk için, (peygamberimizin iki kızı ile evlenerek) iki nur sahibi (olan) yüce Osman'a üstünlük ve fazileti vardır.

36- İki nur sahibi (Hz. Osman) savaş saflarında cengaver (olan Hz. Ali) den de gerçekten üstündü.

37- Bun(lar)dan sonra cengaver (olan Hz. Ali'nin) de diğer (sahabi)lerin tümü üzerine fazileti vardır. (Bunun dışındaki görüşlere) aldırma!

38- Doğru sözlü (olan Hz. Aişe) için de, bil ki, bazı özelliklerde (Fatımatu'z) Zehra'ya (olan) üstünlüğü vardır.

39- Yezid (b. Muaviyeyi) ölümünden sonra çok konuşup haddi aşandan başkası lanetlemedi.

40- Mukallid (taklidcin)in imanı -temren gibi (keskin) çeşitli deliller ile- muteberdir.

41- Akıl sahibi için alçakları ve yüksekleri (yerleri ve gökleri) yaratana bilmemek özür değildir.

42- (İnançsız) bir şahsın sıkıntı halindeki imanı - (önceden Allah'ın emrine) boyun eğmeyi kaybettiğinden - makbul değildir.

43- (Oruç, zekat, namaz vs gibi) yerine getirilmesi farz olan hayırlı fiiller imandaki hesaba dahil değildir. (Yani amel imanın parçası değildir.)

44- (Bir müslümanın) zina etme veya (adam) öldürme ve(ya) suç işleme sebebiyle kâfir olduğuna ve dinden çıktığına hükmedilemez.

45- Kim (inandıktan) bir zaman sonra dinden çıkmayı niyet ederse (o anda) Hakk'ın dininden styrıl(ıp çıkmış olur.

46- İnkâr (sayılan bir) sözü -(ona) inanmaksızın olsa bile- (arzu ve) istekle (söylemek) gafletle dini reddetmektir.

47- Sarhoşluk halinde (kişinin) açıkça hezeyan ve boş sözleri sebebiyle küfrü ile hükmedilmez.

48- Yok (olan) görülmez ve (ona) şey de denmez. (Bu iddiaya) mübarek hilalde (güneşten aldığı ışık vasıtasıyla değişerek) ortaya çıkun (durumu) delildir.

49- Dünyamız sonradan meydana gelmiştir. Heyola (denen alemin ilk maddesi diye bir şey de) yoktur. (Bunları) sevinçle dinle!

50- Mükevven (icad edilen) ile tekvin (icad eden) ayrı ayrı (şeyler) olup bir şey gibi değildir. Bu sözü (gözüne) sürme ya!

51- Haram da helal gibi rızıktır. Her ne kadar (Ehl-i sünnete) buğz eden (Mutezile) benim bu sözümü çirkin görse de.

52- Duaların açık bir etkisi vardır. Delalet sahipleri ise onu nefyetti.

53- Kabirlerde her şahıs Rabbimin birliğinden soru ile imtihan olunacaktır.

54- Kâfir ve buğza uğramış günahkârlar için - kötü fillerinden dolayı- kabir azabı vardır.

55- Ey (yaptıkları amellerin sevabını) umanlar! İnsanların Cennete girmeleri Rahman (olan Allah)ın lutfundan (olup yaptıkları amellerinden dolayı değil) dir.

56- (Yeniden) dirildikten sonra insanların hesap(a çekilmeler)i haklıdır. Öyle ise günah işlemekten kaçınınız.

57- Kitaplar (amel defterleri) bazan sağ taraftan bazan da arka ve sol taraftan verilir.

58- Amellerin tartılması ve sırat üzerinden geçmek de yalansız bir gerçektir.

59- İyilerin, dağlar gibi büyük günah sahipleri için (yapacakları) şefa(ler)i ümit edilir.

60- İman sahibi, günahın(k) kötülüğü sebebiyle cehennemde ebedi kalmaz.

61- Öldürülmüş (bir kimsenin eceli) kesintiye uğramış değildir. Bunun ötesi dalalet sahipleri (olan mutezile) katındadır.

62- Cennetler ve cehennem vardır. Onlar üzerinde nice yıllar gelip geçti.

63- (Allah'ın birliğini bildiren) tevhid (ilmin)e Sihri helâl³ gibi şekli çok güzel bir nazım (elbisesi) giydirdim.

64- (Bu nazım) kalbi müjde gibi bir ferahlık ile teselli eder. Ruhu da tatlı su gibi diriltir.

65- Öyle ise o nazma ezberleyerek ve inanarak dahnız ki iyilik sınıflarının türüne nâil olasınız.

66- Tazarru (ve niyaz) halin(iz)de uzun bir süre bu kula hayırlı anısla yardımcı olunuz.

67- Umulur ki Allah fazlı ile onu affeder ve ona gelecekte (ahirette) mutluluk verir.

68- Ben bütün gücümle devamlı (olarak) bana bir gün (bile olsa) dua edene dua ediyorum.

3) Edebî sanatlardan olan bu terim "hem üst tarafına, hem alt tarafına bağlanabilecek bir söz söylemek" diye tanımlanmaktadır.